

Utbildningsinspektion i Årsunda kyrkskola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Sandvikens kommun och besökt Årsunda kyrkskola den 13-14 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Årsunda kyrkskola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

På Årsunda kyrkskola intervjuades rektorn, lärare, elever, elevvårdspersonal och föräldrar. Inspektörerna besökte även verksamheten i förskoleklasserna och lektioner i årskurs 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Årsunda kyrkskola	Antal elever/barn
Förskoleklass	22
Grundskola	122

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

På Årsunda kyrkskola finns förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6 samt fritidsverksamhet för de yngre eleverna. Även de äldre eleverna kan nyttja fritidshemmen men gör det endast i låg utsträckning. I anslutning till skolan finns också förskoleverksamhet. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen beskrivs i separata rapporter.

Lärare och elever är indelade i två arbetslag, förskoleklass-årskurs 3 och årskurs 4–6 och skolan leds av en rektor. Alla klasser på skolan arbetar åldershomogent. Barnen i förskoleklassen har sin verksamhet i en intilliggande byggnad där också fritidshemmet för förskoleklassen och årskurs 1 är placerat. I samma byggnad finns också förskoleverksamhet för barn i åldrarna 4–5. Fritidshemmet för de äldre eleverna är lokaliserat till två rum varav det ena vanligtvis används för årskurs 1.

Denna rapport avser endast förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamheten och fritidshemsverksamheten beskrivs i separata kommunövergripande rapporter. Skolan deltar i den nationella försöksverksamheten med utbildning utan timplan i grundskolan.

Helhetsbedömning

Årsunda kyrkskola bedriver en verksamhet som i delar fungerar väl. Eleverna är öppna och frimodiga och uppger att de är trygga och trivs, vilket tydligt kan förklaras av ett gott värdegrundsarbete på skolan. Samtalstonen i klassrummen är i de flesta fall påfallande god och trevlig även om undantag finns. Skolan har enligt egen utsago generellt haft låga kunskapsresultat under flera år och behöver utveckla sitt arbete med att, i högre grad, anpassa undervisningen till elevernas förutsättningar och behov. Utifrån intervjuer, uppföljningar på elevnivå, tester och diagnoser som utförs på skolan bedöms kunskapsresultaten som ett angeläget förbättringsområde, detta utifrån det faktum att många elever inte når målen på de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. Inte heller finns några sammanställningar av resultaten i övriga ämnen. Skolan bör också i högre grad analysera elevernas resultat utifrån de nationella styrdokument. Även elevernas inflytande över det egna lärandet behöver förbättras. Skolans bör också förbättra sitt kvalitetsarbete och återspegla detta i kvalitetsredovisningen. Rektorn är nytillträdd och har på kort tid gjort sig förtrogen med verksamheten samt påbörjat ett angeläget utvecklingsarbete. Den pedagogiska ledningen bör dock förbättras.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen för årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan uppfyller inte skollagens och grundskoleförordningens krav på lärotider och undervisningstid (3 kap. 1 och 11 §§ skollagen, 1 kap. 2 §, 2 kap. 2 § samt 4 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Alla elever får inte det särskilda stöd de behöver (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).

- Beslut om anpassad studiegång fattas inte i enlighet med förordningen (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a, 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör förbättra elevernas kännedom om kunskapsmålen
- Skolan bör förbättra arbetet med uppföljningen av kunskapsresultaten i alla ämnen samt flickors och pojkars resultat.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras och behandla samtliga ämnen Skolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94.)
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3, 3 a och 4 §§ om kvalitetsredovisningen inom skolväsendet m.m.).
- Elevernas kunskapsutveckling följs inte upp och utvärderas på ett systematiskt sätt i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Elevens val anordnas inte i enlighet med förordningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan saknar en lokal arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- De individuella utvecklingsplanerna bör utvecklas.
- Skolan bör samverka med andra skolor kring grunderna för bedömningarna.
- Skolan bör ge eleverna större möjlighet att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger.
- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande.
- Skolan bör se över samverkan mellan förskoleklassen och skolans tidigare år.
- Skolans arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar, erfarenheter och olika behov bör förbättras.
- Skolan bör förbättra sina åtgärdsprogram.

4 (18)

- Studiemiljön för eleverna bör förbättras.
- Rektorn bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet.
- Personalens kännedom om gällande föreskrifter och kvalitetsarbetet bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell. Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Årsunda kyrkskola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

	Årsunda kyrkskola		Sandvikens kommun	
Ämne	År 2006	År 2007	År 2006	År 2007
Svenska	89	67	87	83
Engelska	85	58	85	85
Matematik	78	71	82	82

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter.

Kommentar:

Skolan har en sammanställning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål att uppnå för eleverna i årskurs 5 i svenska, engelska och mate-

matik dock inte i övriga ämnen, se vidare under kapitel 3.3 Rektors ansvar. I kvalitetsredovisningen redovisas endast en sammanställning av kunskapsresultaten i årskurs 5 för de nationella ämnesproven. Denna visar att cirka 35 procent av eleverna i genomsnitt inte når målen i de tre proven år 2007. Dessa resultat är också försämrade över tid. För engelska är procentsatsen så hög som 42 procent. Vid en närmare genomgång av provstatistiken framkommer en stor skillnad (22 enheter) mellan pojkars och flickors resultat i matematik, 62 procent för flickorna och 84 procent för pojkarna. I de övriga proven är skillnaden endast ett par procentenheter. Det bör noteras att underlaget är litet varför varje individ genererar fyra-fem procentenheter.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtäysfande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Uppföljning av kunskapsresultaten är av mindre god kvalitet. Inspektionen visar att lärarna har en kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska och matematik. Enligt lärarna redovisas samtliga ämnen på utvecklingssamtalen och då med hjälp av elevernas individuella utvecklingsplaner. Koncentrationen ligger dock på svenska, engelska och matematik. Detta bekräftas också av föräldrarna som tillsammans med eleverna beskriver att informationen ofta är lärarberoende huruvida övriga ämnen redovisas.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Uppföljning av kunskapsresultaten i alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt och redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Lärarna följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen även om det inte alltid görs på ett systematiskt vis. Elever, föräldrar samt rektorn saknar därmed information om hur eleverna utvecklas i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen. Inspektörerna bedömer att lärarna bör förbättra arbetet med att mer systematiskt följa upp och synliggöra elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

Utvecklingssamtal

I grundskoleförordningen anges att minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna. Föräldrar och elever säger sig vara nöjda med utvecklingssamtalen där elevernas framsteg beskrivs trots att elev- och föräldraintervjuer visar att inte alla lärare redovisar elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör redovisa kunskapsutvecklingen i alla ämnen och tydligare kopplas till de nationella målen i kursplanerna.

Individuell utvecklingsplan.

I grundskoleförordningen ställs krav på upprättandet av en individuell utvecklingsplan för varje elev vid utvecklingssamtalet. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå nationella mål och i övrigt utvecklas så långt det är möjligt inom ramen för läroplanens och kursplanernas mål. Se vidare i Skolverkets allmänna råd, den individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2006:10).

Årsunda kyrkskola upprättar individuella utvecklingsplaner för sina elever. Dessa planer relateras dock inte till läroplanen och kursplaner. Inspektörerna har tagit del av några exempel på individuella utvecklingsplaner och bedömer att dessa bör utvecklas med avseende på att skolans insatser ska framgå tydligare samt hur dessa insatser tar sin utgångspunkt i nationella mål.

1.3 Bedömning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling,
- om lärarna vid bedömning utgår från de nationella målen i kursplanerna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Bedömning har god kvalitet även om det enligt nedan finns utrymme för förbättringar.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Allsidig bedömning av elevernas kunskaper

Enligt författningarna ska lärarna utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Lärarna strävar efter att göra en allsidig bedömning av elevernas kunskaper och för att uppnå detta diskuteras elevernas kunskapsutveckling vid konferenser och träffar inom skolan. Dessa bedömningar utgår oftast hur eleverna har utvecklats sedan tidigare mättillfälle. Elevernas kunskapsutveckling mot de nationella målen diskuteras sällan. Skolans lärare gör även bedömningar tillsammans inom skolan, för att på detta sätt öka likvärdigheten i bedömningarna. Exempel på detta är gemensamma bedömningar vid rättning av de nationella ämnesproven. Av samtal med lärare framgår dock att likartade diskussioner förs men i begränsad omfattning mellan Årsunda kyrkskola och andra skolor i kommunen. Inspektörerna bedömer sammantaget att Årsunda kyrkskola skola i högre grad bör utveckla sin samverkan med andra skolor kring grunderna för bedömningarna samt då utgå från de nationella målen.

1.4 Genomförande av utbildningen**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Genomförandet av utbildningen i flera delar fungerar väl dock finns områden som behöver förbättras.

Enligt skollagen ska utbildningen i förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång. Inspektionen visar att verksamheten i förskoleklasserna i Årsunda kyrkskola bygger på ett lekfullt lärande i syfte att stimulera barnens nyfikenhet och vilja till eget utforskande. Verksamheten är varierad med avseende på både innehåll och utformning. Lärarna arbetar med barnens grundläggande språk- och matematikutveckling. Vidare innehåller verksamheten inslag där barnen uppmuntras att ta eget ansvar. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för fortsatt skolgång. Dock bör skolan utveckla samverkan mellan förskoleklassen och skolans yngre år, se vidare nedan under rubriken Samverkan inom skolan.

Alla som arbetar i skolan ska enligt läroplanen främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Inspektionen visar att Årsunda kyrkskolas elever ges möjlighet till inflytande över skolans verksamhet i stort, främst genom klassråd och elevråd. Råden hålls regelbundet och eleverna i elevrådet rapporterar att skolan lyssnar på deras önskemål och att de lyckats genomdriva vissa önskade förbättringsåtgärder. Inspektörerna bedömer att eleverna i Årsunda kyrkskola ges goda möjligheter till inflytande över skolans verksamhet som helhet och att de därigenom får kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Utbildningens inriktning

I läroplanen anges bland annat att skolan ska sträva mot att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära. Vidare att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Lektionsbesök och intervjuer visar att eleverna ges möjligheter att arbeta för att nå de olika kunskapsformerna i läroplanen beskriver, men även motsatta exempel ges. Eleverna upplever då att undervisningen ofta är ensidig och inte ger utrymme för att reflektera över vad man lärt sig. Inspektörernas iakttagelser och uppgifter från elever visar att undervisningen i Årsunda kyrkskola i alltför hög utsträckning är fakta- och färdighetscentrerad och alltför sällan ger eleverna möjligheter att kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra sitt arbete med att ge eleverna möjlighet att lära sig lyssna, diskutera och argumentera samt möjlighet att

utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger.

Samverkan inom skolan

Samarbetet mellan skola och förskoleklassen har tidigare fungerat väl. Efter en omorganisation på skolan har detta samarbete dock minskat kraftig och är idag i stort obefintligt. Om barnen i förskoleklassen fortsättningsvis ska ges en god grund till fortsatt skolgång bör skolan enligt inspektörerna se över detta samarbete.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektörerna har noterat stora skillnader mellan skolans lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Några lärare diskuterar ibland val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som inspektörerna möter uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Enligt kommunens enkätundersökning och utifrån intervjuer och samtal med elever, föräldrar och skolledning men också utifrån inspektörernas egen bedömning är elevernas inflytande över det egna lärandet lågt och högst lärarberoende. En förutsättning för att eleverna ska ha möjlighet till inflytande över undervisningen är att de har kännedom om målen för utbildningen, vilket eleverna i stor utsträckning saknar på skolan. I skolans kvalitetsredovisning rannsakar skolan sig själv och anser att alla pedagoger inte i tillräcklig hög utsträckning arbetat med att tydliggöra målen i läroplanen. Elevinflytandet på skolan minskar också ju äldre eleverna blir istället för som författningarna kräver ökar med stigande ålder. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra elevernas möjligheter gällande inflytande över sin egen utbildning och sitt eget lärande. Skolan bör också förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering: Förhållandena vid Årsunda kyrkskola håller på detta område ej godtagbar kvalitet. På skolan finns ett flertal elever i behov av särskilt stöd. Enligt lärare och rektorn diagnostiseras inte alltid elevernas problematik och osäkerheten uppstår då huruvida eleverna får rätt stöd. Skolan saknar en samsyn kring det särskilda stödet.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls.

Anpassning av undervisningen

Läraren ska enligt läroplanen utgå från varje enskild elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. I Årsunda kyrkskola anpassas undervisningen i några fall genom att klasser organiseras i grupper på olika sätt eller att elever erbjuds hjälp utanför klassrummet. Inspektörerna kan notera att undervisningen generellt i låg grad är anpassad till alla elevers olika behov och oftast ser inspektörerna likadan undervisning för alla elever. Ett flertal elever uppger också att de arbetar på samma sätt, i samma takt och med samma uppgifter. Inspektörerna bedömer att Årsunda kyrkskolas arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar, erfarenheter och olika behov bör förbättras.

Elever i behov av särskilt stöd

Enligt författningarna ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. Det står också att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Flertalet elever i Årsunda kyrkskola som riskerar att inte nå målen i framför allt svenska, engelska och matematik ges särskilt stöd. I övriga ämnen får eleverna ibland extra hjälp eller stöd av sin klasslärare, företrädesvis inom klassens ram. Föräldrar, lärare och elever uttrycker dock tvivelsmål kring om detta stöd är tillräckligt eller om det är rätt stöd, vilket även bekräftas av rektorn. Insatt stöd utvärderas inte heller. Inspektörerna bedömer att skolan inte ger särskilt stöd till alla elever som har behov av detta, vilket måste åtgärdas.

Åtgärdsprogram

Ansvar för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd har tydliggjorts i grundskoleförordningen. Där framgår det att rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas. Årsunda kyrkskola upprättar åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Inspektionen visar dock att flera av skolans åtgärdsprogram saknar en relation till målen i läroplan och kursplanerna. Vidare framgår det inte hur åtgärder ska följas upp och utvärderas, se vidare Skolverkets allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25). Inspektörerna bedömer att skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Normer och värden i studiemiljö och samvaro sammantaget är av god kvalitet.

Inspektörerna möter glada, positiva, artiga och frimodiga elever vid sitt skolbesök. Inspektionen visar också att skolan har ett aktivt värdegrundsarbete trots att det på en del lektioner är oroligt. Olika enkäter, inspektörernas observationer och samtal med lärare och elever tyder på att skolan är en trygg miljö för eleverna. De flesta av lektioner inspektörerna besökte utmärktes av god ordning och studiero för eleverna, ett fåtal visade motsatsen. Skolan har ordningsregler som är utarbetade tillsammans med skolans elever.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls

Trygg miljö som är inriktad på lärande

Trots skolans värdegrundsarbete saknar vissa lektioner till stora delar studiero och utmärks av oro och oordning. Även skolans lärare och elevvårdsteam uppger att det är stökigt på vissa grupperns lektioner. Inspektörerna bedömer sammantaget att studiemiljön för alla eleverna på skolan bör förbättras.

Likabehandlingsplanen

Varje skola är enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande

behandling av barn och elever, skyldig att upprätta en likabehandlingsplan. Enligt en särskild förordning omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram i samråd med elever och personal. Årsunda kyrkskolas likabehandlingsplan som inspektörerna tagit del av, saknar en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning saknas. Inte heller beskrivs skolans rutiner för uppföljande insatser och hur dessa ska dokumenteras. Planen saknar också rutiner för hur elever och personal ska agera när en vuxen kränkt en elev. Slutligen uppfyller inte skolan förordningens krav på elevers delaktighet vid upprättandet av likabehandlingsplanen.

Sandvikens kommun har inte på ett tydligt sätt överlämnat åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner varför avsaknad av likabehandlingsplaner eller bristande sådana inte bedöms i de enskilda skolrapporterna, utan en samlad bedömning av kommunens likabehandlingsplaner återfinns i den övergripande kommunrapporten. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling (SKOLFS 2006:7).

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Inspektionen visar att granskningsområde Tillgång till utbildning är av mindre god kvalitet.

Inom nedanstående områden bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls

Garanterad undervisningstid

Enligt författningarna ska undervisningen planeras av lärare och elever tillsammans och genomföras under lärares ledning. Vidare finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan och vilka ämnen som ska läsas samt det minsta antalet lärarledd undervisning varje elev är garanterad under grundskoletiden. Läsåret ska minst omfatta 178 skoldagar och elevernas skolarbete ska förläggas måndag till fredag samt vara jämt fördelat över dagarna. Skollagen anger även en ovillkorlig rätt till utbildning och föreskriver en närvaroplikt för alla skolpliktiga elever. Genom skolplikten fräntas föräldrarna möjligheten att utöva tillsyn över barnet, varför ansvaret under skolplikten fullgörs övergår till skolan och huvudmannen.

Inom skolan genomförs delar av undervisningen så kallat flexibelt lärande eller fjärrundervisning. Vid denna form av undervisning erbjuds eleverna i årskurs 6 att studera på en annan plats än på skolan en dag per vecka. Elever som studerar hemma kan alltid nå en ansvarig lärare antingen via telefon eller via datorer uppkopplad till Internet. Dator och Internetuppkoppling är ett krav om eleven väljer denna form av undervisning. Eleverna delas upp i mindre grupper, oftast två och två. Eleverna erbjuds skollunch som vanligt i skolans lokaler. Om eleverna behöver skjuts för att mötas vid dessa arbetstillfällen åläggs hemmen att ombesörja detta men skolan erbjuder också hjälp om så behövs. Huvudansvaret för elevernas säkerhet ligger enligt skolan hos målsman vid dessa tillfällen. Ett kontrakt med ovan nämnda punkter undertecknas av målsman, elev och lärare. Målet för fjärrundervisningen är att eleverna ska utveckla sin förmåga att planera och genomföra de arbetsuppgifter de fått utifrån målen i kurs- och läroplaner. Möjligheter ska också finnas för att prova på olika lärostilar, samarbeta i par och förbättra förmågan till ansvar. Slutligen ska eleverna utveckla sin förmåga att utvärdera och reflektera över sitt lärande. I denna undervisning kräver också skolan att eleverna ska utföra delar av hem- och konsumentkunskapens kursplan.

Inspektörerna bedömer att skolan brister i att ge eleverna den lärarledda undervisningstid de har rätt till och att skolan även genom sin organisation att låta eleverna arbeta i hemmet, bryter mot författningarnas krav både när det gäller skolplikt och utövning av tillsyn av eleverna.

Svenska som andraspråk

Enligt grundskoleförordningen ska undervisningen i svenska som andraspråk anordnas istället för undervisningen i svenska för elever som behöver det.

Enligt bedömningar av såväl skolans rektor som lärare behöver undervisning i svenska som andraspråk anordnas för elever. Vid inspektionstillfället erbjuds undervisningen i svenska som andraspråk som ett slags stöd till undervisningen i svenska. Inspektionen visar att skolan inte gör tydlig skillnad mellan ämnena svenska och svenska som andraspråk för elever och föräldrar. Inspektörerna vill i sammanhanget framhålla att svenska som andraspråk är ett eget ämne med egen kursplan och ska anordnas i stället för undervisning i svenska för de elever som behöver

det. Enligt grundskoleförordningen är rektorn den som ska besluta om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. Inspektörerna bedömer därför att undervisningen i svenska som andraspråk inte anordnas på ett sådant sätt att det uppfyller förordningens krav.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Personalens utbildning och kompetensutveckling har god kvalitet.

Så gott som alla lärare på skolan har enligt rektorn en lärarutbildning avsedd för den undervisning de huvudsakligen bedriver. Dock saknar de lärare som ansvarar för att eleverna får särskilt stöd en specialpedagogisk utbildning.

Lärarna ges möjligheter till kompetensutveckling. Kompetensutvecklingen utgår från skolgemensamma och individuella behov. Exempel är specialpedagogik, bibliotek samt NTA (Natur och Teknik för Alla). Rektorn har lång erfarenhet som lärare men har inte genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Inom nedanstående område bedömer dock inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls

Personalens insikter i de föreskrifter som styr utbildningen.

Vid inspektionen framkommer att skolläddning och personal inte har kunskap i vissa författningar som reglerar skolans verksamhet. Det gäller bland annat de författningar som reglerar skolans likabehandlingsplan och kvalitetsarbete, svenska som andraspråk, garanterad undervisningstid samt beslut om anpassad studiegång. Detta innebär att skolan inte fullt ut bedriver sin verksamhet i enlighet med gällande styrdokument och inspektörerna bedömer att rektorn och personalen bör aktualisera de föreskrifter som styr utbildningen.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Rektors ansvar är av mindre god kvalitet. Detta är en sammanvägd bedömning som främst grundar sig på brister i uppföljning och utvärdering vilket innebär att rektorn saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling och därmed hur skolans lyckas utföra sitt uppdrag. Vidare behöver det pedagogiska ledarskapet utvecklas bland annat genom att skolans mål och resultat uppmärksammas och diskuteras. Inspektörerna bedömer trots detta att rektorn i många delar tar det ansvar som författningarna anger. Rektorn har vid inspektionstillfället arbetat en termin på skolan och inspektionen visar att rektorn är väl förtrogen med den verksamhet hon leder.

Inom nedanstående områden bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls

Rektorn som pedagogisk ledare.

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn har också ansvaret för att skolans resultat följs upp och utvärderas, att alla elever i behov av särskilt stöd får detta samt kvalitetsarbetet på skolan.

Med hänsyn till ovannämnda och till stor del avsaknad gällande elevers inflytande över sitt lärande, de låga kunskapsresultaten där rektor enligt författningarna har ett särskilt resultatansvar och det bristande kvalitetsarbetet bör rektorn ta ett tydligt ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan.

Rektorns ansvar för uppföljning av skolans resultat.

De nationella kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av

elevernas resultat på skolnivå i årskurs 5. Rektorn kan till inspektörerna endast redovisa elevernas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik från de nationella ämnesproven i årskurs 5. Inspektionen visar att rektorn genom att delta i möten och konferenser, där analyser av resultaten sker ändå har en relativt god bild av elevernas resultat. Inspektörerna bedömer att skolan systematiskt måste följa upp, utvärdera och synliggöra elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen utifrån läroplan och kursplaner, rektorn har ett särskilt ansvar för detta. Dessa resultat bör också ligga till grund för skolans kvalitetsarbete och skolans arbete med att ge stöd till elever.

Inspektionen visar vidare att Årsunda kyrkskola inte gör regelmässiga uppföljningar och analyser kring eventuella skillnader i kunskapsresultat för olika grupper av elever som kan behöva uppmärksammas extra i undervisningen. Skolan kan till exempel inte redogöra för om pojkars och flickors resultat skiljer sig åt eller hur resultatutvecklingen ser ut för elever med stödbehov. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra sin uppföljning och utvärdering även i dessa avseenden.

Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, får styrelsen, enligt grundskoleförordningen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om anpassad studiegång för eleven. Dessa beslut är i Sandvikens kommun delegerat till rektorn.

Några beslut om anpassad studiegång finns inte på skolan trots att anpassning sker vilket enligt inspektörernas bedömning måste åtgärdas.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området Kvalitetsarbete har mindre god kvalitet.

Rektorn och skolans personal uppger att skolan genomför utvecklingsinsatser i olika sammanhang. Skolan bör dock bättre och mer systematiskt utvärdera sin

verksamhet och även vidta åtgärder som har ett tydligt samband med dessa utvärderingar.

Exempelvis saknar inspektörerna regelbundna bedömningar och förslag på åtgärder kring kunskapsresultat och resultat på nationella ämnesproven. Skolan utvärderar inte heller det insatta särskilda stödet för att på detta sätt pröva och utveckla undervisningsmål, arbetssätt och metoder. I ett sådant arbete tydliggörs detta och blir föremål för intern diskussion och förbättringsarbete.

Inom nedanstående område bedömer inspektörerna att styrdokumentens mål och krav inte uppfylls

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt författningarna ska skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Genom skolans dokumentation och i intervjuer med rektorn och skolans personal uppger de att skolan genomför utvecklingsinsatser i olika sammanhang. Skolan bör dock mer systematiskt utvärdera sin verksamhet och även vidta åtgärder som har ett tydligt samband med dessa utvärderingar. Exempelvis saknar inspektörerna bedömningar och förslag på åtgärder kring de låga resultaten på de nationella ämnesproven. Skolan gör inte heller någon utvärdering av arbetet med mål att sträva mot för att utröna hur väl de lyckas med denna uppgift.

Inspektörerna bedömer sammantaget att skolan bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden uppföljning och utvärdering av resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna bedömning.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Årsunda kyrkskola har en kvalitetsredovisning som innehåller en del redovisningar av skolans måluppfyllelse, bland annat innehåller den resultat från de nationella ämnesproven och förslag till förbättringsåtgärder. Till stor del innehåller den dock en beskrivning av den verksamhet som vanligen pågår på skolan. Varken elever eller föräldrar har getts möjlighet att delta i framtagandet.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte fullt ut uppfyller förordningens krav. Den bör bättre beskriva skolans kvalitetsarbete, redovisa fler resultat, bedömningar av dessa resultat samt beskriva vilka åtgärder dessa bedömningar lett till. Elever, personal och föräldrar måste också involveras i arbetet med skolans kvalitetsredovisning.

18 (18)

Slutligen ska uppföljningen och utvärderingen av skolans likabehandlingsplan redovisas i kvalitetsredovisningen.
--

2008-09-12 Stockholm

Tommy Bucht

Åsa Rehnberg